

Maciej Boenisch

Obchody Narodowego Dnia Pamięci w Powiecie Pruszkowskim

Przegląd Pruszkowski nr 1, 20-23

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Obchody Narodowego Dnia Pamięci w Powiecie Pruszkowskim

W dniach 28 lutego i 1 marca w Powiecie Pruszkowskim po raz pierwszy odbyły się oficjalne obchody Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. W bogatym programie uroczystości znalazły się m.in. wykład prof. Jana Żaryna, maraton filmowy, Msza Święta, Apel Poległych, historyczna inscenizacja, pokaz mundurów i sprzętu wojskowego oraz kiermasz.

Inauguracja obchodów odbyła się 28 lutego w Muzeum Duląg 121. Po uroczystym powitaniu gości przez Dyrektora Muzeum Panią Małgorzatę Bojanowską oraz przemówieniach Starosty Powiatu Pruszkowskiego Pana Zdzisława Sipiery i Przewodniczącego Rady Powiatu Pana Maksyma Gołosia wykład zatytułowany „Żołnierze Niezłomni – czyli kolejne niezwykle pokolenie Polaków” wygłosił prof. dr hab. Jan Żaryn z Instytutu Pamięci Narodowej.

W swoim wystąpieniu prof. Jan Żaryn omówił sytuację i dzieje partyzantów podziemia antykomunistycznego na terenach dawnej II Rzeczypospolitej, które w wyniku ustaleń jałtańskich, po zakończeniu II wojny światowej, znalazły się na terytorium Związku Sowieckiego. Nasz gość poświęcił także wiele miejsca walkom, które miały miejsce na terenie obecnej Polski. Profesor Żaryn dużo

uwagi poświęcił również formacjom zbrojnym i najważniejszym dowódcom podziemia antykomunistycznego, między innymi postaciami Zygmunta Szendzielarza, „Łupaszki”, Józefa Franczaka, ps. „Laluś”, Andrzeja Kiszki, ps. „Dąb”, Zygmunta Broniewskiego, ps. „Bogucki”, Stanisława Kasznicy, Kazimierza Kamińskiego, ps. „Huzar”, Antoniego Szackiego, ps. „Bohun” oraz Józefa Kurasia „Ognia”. Krótkim biografiami „Wyklętych” towarzyszyła refleksja dotycząca społecznego fenomenu „Żołnierzy Niezłomnych”:

Gdzie my szukamy tych Żołnierzy Niezłomnych, tych rzekomych bandytów? Wśród polskiej elity – podkreślał prelegent – To jest polska inteligencja wszystkich szczebli, że tak powiem, topografii Polski – dużego miasta, powiatowego miasta, wsi. To są wszystko autorytety w tych społecznościach lokalnych. Nie chodzi o pochodzenie społeczne, tylko chodzi o wymiar człowieczeństwa. (...) To są historie, które nie zostały jeszcze do końca rozpisane i opisane (...) Ale opowiadam Państwu o tym, żeby Państwo mieli świadomość, że los Niezłomnych i historie Niezłomnych są niesamowicie bogate wewnątrz, a jednocześnie naprawdę dotyczą nas wszystkich, (...) ona nas dotyka i jest w nas, tylko nie do końca w naszej żywej świadomości. (...) Takie historie to jest gotowy scenariusz na niejeden film fabularny. Dramat polega na tym, że jest to prawdziwa historia Polski a nie film fabularny.

Kończąc wystąpienie profesor Żaryn przypomniał również o młodzieżowych organizacjach podziemnych i sprzeciwie młodego pokolenia wobec komunistycznej rzeczywistości lat 40-tych i 50-tych, będących swoistą kontynuacją walki Armii Krajowej i Żołnierzy Niezłomnych o wolną Polskę.

Na spotkaniu byli obecni, obok wspomnianych wyżej Starosty Pruszkowskiego pana Zdzisława Sipiery i Przewodniczącego Rady Powiatu Pruszkowskiego pana Maksyma Gołosia, również inni przedstawiciele władz Powiatu Pruszkowskiego: Wicestarosta pan Krzysztof Rymuza oraz członek Zarządu Powiatu Prusz-

kowskiego pani Ewa Borodzicz. Wśród organizatorów znaleźli się również pan Robert Bąkiewicz, prezes Narodowego Pruszkowa, pan Dariusz Jańczy, prezes Oddziału Pruszków Polski Niepodległej, pan Piotr Zapart, prezes Pruszkowskiego Stowarzyszenia Patriotycznego, pani Lidia Kulczyńska-Pilich, prezes Towarzystwa Przyjaciół Miasta Ogrodu Komorów – Komorowianie, pani Aurelia Zalewska, radna Powiatu Pruszkowskiego, Dyrektor Muzeum Duląg 121 Małgorzata Bojanowska, kombatancki, uczniowie Liceum im. T. Kościuszki oraz licznie przybyli mieszkańcy Pruszkowa i innych okolicznych miejscowości.

Wykładowi towarzyszył maraton filmowy poświęcony historii „Żołnierzy Wyklętych”, w programie którego znalazło się 5 filmów: *Elegia na śmierć „Roja”* (reż. J. Zalewski), *Żołnierze wyklęci* Fundacji Filmowej AK, *Kwatera „Ł”* i *Dzieci kwatery „Ł”* (reż. A. Gołębiowski) oraz *Pani Weronika i jej chłopcy* (reż. A. Pilarczyk).

Drugi dzień obchodów rozpoczęła uroczysta Msza Święta w intencji „Żołnierzy Wyklętych” w Kościele pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny na pruszkowskim Żbikowie. Po jej zakończeniu na przykościelnych błoniach został odczytany przez Sławomira Remusa uroczysty Apel Poległych, który zakończył oficjalną część obchodów. Główną atrakcją części nieoficjalnej były inscenizacje historyczne „Żołnierze Wyklęci” oraz „Inka” przygotowane wspólnie przez grupę rekonstrukcyjną z Mszczonowa oraz rekonstruktorów z powiatu pruszkowskiego. Pierwsza z nich przedstawiała starcie Żołnierzy Wyklętych z oddziałem sowieckim, w którym wzięli udział rekonstruktorzy z: GRH STRZELCY im. 31 pSK – Mszczonów, GRH „CYTADELA” – Warszawa, Klubu Miłośników Historii – Warszawa, SRH „Na posterunku” – Warszawa, Samodzielnej Grupy Rekonstrukcji Historycznej – Warszawa oraz Stowarzyszenia Historycznego RUDY – z miejscowości Końskie, dzięki którym do Pruszkowa przybyły zabytkowe pojazdy militarne. Inscenizacja zatytułowana „Inka” opowiadała tragiczną

historię ostatnich chwil życia Danuty Siedzikówny, ps. „Inka”. Przygotowali ją aktorzy Teatru Maska: Marcin Mazurek, Olimpia Małaśnicka i Oliwia Filipowicz. Po przedstawieniu piosenkę „Biały Krzyż” wykonała Marysia Seroka.

Kilkaset osób zgromadzonych na błoniach podziwiała rekonstruktorów w mundurach z II wojny światowej, samochody oraz inne elementy uzbrojenia z tego okresu. Rekonstruktorzy przygotowali także poruszającą żywą dioramę obozu partyzanckiego Żołnierzy Wyklętych. Po zakończeniu inscenizacji odbył się kiermasz, podczas którego goście obchodów obejrzeć mogli wystawę plenerową fotografii przedstawiających sceny historyczne związane z Żołnierzami Wyklętymi, zjeść grochówkę z wojskowego kotła oraz kupić pamiątki i publikacje historyczne.

Organizatorami Obchodów Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” był Powiat Pruszkowski a Starosta Pruszkowski Zdzisław Sipiera objął obchody patronatem, natomiast partnerami tego wydarzenia byli: Stowarzyszenie Narodowy Pruszków, Niepodległa Polska – oddział pruszkowski, Pruszkowskie Stowarzyszenie Patriotyczne, Mszczonowskie Stowarzyszenie Historyczne oraz Muzeum Duląg 121.

